

Linköpings universitet
Rektor

Caroline Cruz
BESLUT

2006-05-31
Reg.nr 31-2840-05

Studier vid läkarutbildningen vid Linköpings universitet

Anmälan

N N har i en anmälan till Högskoleverket ifrågasatt Linköpings universitets agerande i samband med antagning av X X. Som mångårig god vän vill han fästa uppmärksamheten på den situation X X hamnat i vid Hälsouniversitetet, Linköpings universitet. Han har anfört bl.a. följande. Hälsouniversitetet beredde X X plats på läkarutbildningen. Hon fick dock bara tillgodoräkna sig fem av de åtta terminer från sina läkarstudier i Guatemala, vilka hon klarat av med goda resultat. I Guatemala tenderar man ofta och nu mötte hon en annan typ av tentamina. Att byta till ett nytt system är kanske inte så lätt och att läsa om för betyg som hon redan har måste kännas omotiverat. Han menar att Högskoleverket bör granska om universitetets agerande gått rätt till.

I N Ns anmälan har X X fått komma till tals och anfört i huvudsak följande. I januari 2004 började hon studierna på läkarprogrammets termin sex. Hon praktiserade och putsade på sin svenska. Så kom hennes första tentamen på svenska. Hon hade förberett sig på bästa sätt, men blev underkänd. Hon tenderade om i augusti och blev åter underkänd. Hon fick trots det börja på termin sju. Hon blev inte heller godkänd när hon tenderade för tredje gången. I sin förtvivlan sökte hon upp en studiehandledare som föreslog att hon i januari 2005 skulle börja studera på termin tre i stället för åtta. Eftersom hon var ledsen och inte kände till sina rättigheter som student gick hon med på detta. Den 24 januari 2005 började hon på termin tre. Hon träffade tidigare studiekamrater som tyckte att hon skulle vända sig till studentkåren för att få hjälp. Efter kontakt med studentkåren ordnades ett nytt möte den 12 maj 2005 med kåren, studierektorn och studievägledaren. De kom fram till att hon skulle få chansen att tentera om en gång till i juni 2005 och, om hon inte blev godkänd skulle hon få börja på den nya termin sex, eftersom det ändå var den termin hon blivit antagen till. Hon blev åter underkänd och ett möte hölls den 22 juni 2005. Till hennes förvåning beslöts att hon till hösten 2005 skulle få börja på termin fyra.

N N har bifogat bl.a. universitetets bevis om antagning av X X, beslut om tillgodoräknande och individuell studieplan.

Utredning

Högskoleverket har anmodat Linköpings universitet att yttra sig med anledning av anmälan.

Lindköpings universitets yttrande

Universitetet har, genom chefsjuristen Göran Hessling, kommit in med ett preliminärt yttrande och anfört i huvudsak följande.

1 Inledning

I det följande sammanfattar Linköpings universitet (LiU) sin hittillsvarande uppfattning i ärendet. Motivet för att inte nu avge ett slutligt yttrande är att ett åtgärdsarbete pågår rörande utformningen av en individuell studieplan för X X. Programledningen har den 18 oktober 2005 ett inplanerat möte med X X och den person som hjälpt henne med anmälan, N N. Först efter det mötet kan bedömas vad som slutligen bör anföras från LiUs del i detta ärende.

2 Händelseförlopp och verksamhetsansvarigas kommentarer

LiU har inför detta yttrande infordrat ett underlag från Hälsouniversitetet och samtal har vidare förts under hand med ansvariga inom läkarprogrammet. Härvid har hittills i huvudsak framkommit följande.

X X ansökte i oktober 2003 om att antas till Läkarutbildningen i Linköping och att få tillgodoräkna sig studier vid Mariano Galvez Universitet, Guatemala. Läkarprogrammet i Linköping gjorde genom ansvarig programstudierektor en bedömning av den dokumentation X X inlämnat och fann att genomförda åtta terminer i Guatemala kunde tillgodoräknas med fem terminer i Linköping. Beslutet var avhängigt de skillnader i mängden klinisk praktik och patientkontakter som föreligger mellan utbildningen i Guatemala och den i Linköping. Under de första åtta terminerna i Guatemala förekommer knappast någon patientkontakt. X X började efter tillgodoräknade på termin sex (T6) i Linköping vårterminen 2004.

X X har sedan hon började studierna i Sverige ännu inte lyckats klara de teoretiska kunskapsproven på T6. För att hon inte skall spärras ut från läkarutbildningen där antalet tentamenstillfällen är maximerat till fem stycken har en individuell studieplan i juni 2005 beslutats för X X. I beslutet om individuell studieplan anges att studier på T3 och T4 skall ske vårterminen respektive höstterminen 2005. X X är för höstterminen 2005 registrerad på T4.

Läkarprogrammet anser att X X varit informerad om de problem de ser med hennes hittillsvarande prestationer. Läkarprogrammet har klargjort för X X att det antingen behövs omfattande återhämtning av kunskaper eller val av ny yrkeskarriär. Ansvarig programstudierektor har för sin del anfört följande: /.../ Vid diskussion med X X vid flera tillfällen har hon över huvud taget inte haft något emot de stödjande åtgärder som studiehandvägledare /.../ och jag har förslagit henne, dvs få stödundervisning på vårdcentral, delta i skivastuga och flyttas ner i studierna till termin tre för att kunna klara av studiesituationen. Hon har aldrig muntligen eller skriftligen framför någon kritik mot våra förslag/åtgärder. Samtalen med X X har förts i god

stämning och som jag uppfattat att hon uppskattat och vår avsikt har varit att hjälpa henne vidare i studierna.”

Ett förhållandevis stort antal möten har under X Xs studietid har genomförts tillsammans med bl a ansvarig studievägledare. Hon har för sin del sammanfattat sina intryck av att X X i dessa sammanhang varit väldigt tillmötesgående och visat full förståelse för förslag om stöd som programledningen ansett att hon behöver för att klara utbildningen och hon varit tacksam för detta. /.../

3 LiUs kommentarer

/.../ LiU har i sina underhandskontakter med Hälsouniversitetet klargjort sin uppfattning att efterföljande beslut – innefattande avsteg från tidigare tillgodoräknandebeslut – måste förutsätta att studenten samtyckt till åtgärderna. Programansvariga har enligt LiUs uppfattning övertygande visat på sin ambition att på bästa sätt vägleda X Xs genom läkarprogrammet. Det gäller sålunda t ex för den individuella studieplan som i juni 2005 beslöts för hennes del.

Den inkomna anmälan ger emellertid vid handen att oklarheter har förelegat rörande graden av samtycke. Hälsouniversitetet är införstått med att tillgodoräknandebeslutet från 2004 såsom gynnande myndighetsbeslut i sig är formellt gällande. Samtidigt måste för den praktiska studiesituationen och studievägledningen beaktas såväl X Xs hittillsvarande studieresultat som det förhållandet att läkarprogrammet f n lägger om sin utbildningsplan. Med hänsyn härtill framstår läkarprogrammets åtgärder som fullt försvarliga – men ytterligare arbete måste läggas för att säkerställa att X X är helt införstådd med detta och kan acceptera en individuell studieplan för återstående studietid. Givetvis måste djupt beklagas att X X - trots Hälsouniversitetets ambitioner – känt sig illa och godtyckligt behandlad. Förhoppningen är dock att de närmast ansvariga tillsammans med X X inom kort skall komma fram till en fungerande lösning som hon kan känna tillförsikt till.

LiU avser som anförs ovan att återkomma med ett slutligt yttrande så snart resultat av programledningens samtal med X X och hennes rådgivare har slutförts.

N N har lämnat synpunkter på universitetets yttrande.

Universitetet har, genom fakultetsdirektören för Hälsouniversitetet, kommit in med ett slutligt yttrande. I detta har universitetet hänvisat till det tidigare yttrandet och dessutom anfört bl.a. följande. Ledningen för läkarprogrammet och fakultetsdirektören vid Hälsouniversitet träffade X X tillsammans med N N den 18 oktober 2005. Efter en kortare diskussion enades Läkarprogrammet och X X om att en individuell studieplan skall gälla. Universitetet har bifogat bl.a. nämnda studieplan.

Högskoleverket har skickat kopia av universitetets slutliga yttrande till N N för kännedom.

Högskoleverkets bedömning

Av utredningen framgår att X X vårterminen 2004 började sina studier vid Linköpings universitet på läkarprogrammets termin sex. Hon hade fått tillgodoräkna sig fem terminer såsom motsvarande åtta terminer av utbildning från läkarstudier i Guatemala. Efter att ha blivit underkänd fyra gånger på ett teoretiskt prov och för att hon inte skulle "spärras ut" från läkarutbildningen där antalet tentamenstillfällen är begränsat till fem beslutades i juni 2005 om en individuell studieplan för X X. Enligt studieplanen skulle hon vårterminen 2005 studera på termin tre och höstterminen samma år på termin fyra.

N N har vänt sig till Högskoleverket för att, som det får förstås, få en granskning av bl.a. universitetets beslut om tillgodoräknade av endast fem av X Xs tidigare studier och att hon fick läsa om.

Högskoleverkets uppgift är att bl.a. ha tillsyn över universitet och högskolor. Syftet är att värna enskilda individers rättigheter genom att kontrollera om universitet och högskolor följer de lagar och förordningar som gäller för verksamheten. Högskoleverket kan däremot inte ta ställning i sak, dvs. ändra eller upphäva lärosätenas beslut, eftersom verket inte har befogenhet att överpröva dem. Högskoleverkets granskning är inte heller avsedd att ersätta den prövning som kan eller hade kunnat ske i ordinarie ordning. Högskoleverket har således enbart att bedöma om universitetet vid sin handläggning av ärendet följt gällande bestämmelser och beaktat kravet på rättsäkerhet.

Tillgodoräknande

I 6 kap. 12–14 §§ högskoleförordningen (1993:100) regleras tillgodoräknande av tidigare utbildning. Av 14 § framgår att högskolan skall pröva om en tidigare utbildning eller verksamhet kan godtas för tillgodoräknande. Beslut om tillgodoräknande kan enligt 12 kap. 2 § 6 högskoleförordningen överklagas till Överklagandenämnden för högskolan. Eftersom beslut om tillgodoräknande kan överklagas till och överprövas av Överklagandenämnden för högskolan kan Högskoleverket inte ha några synpunkter på universitetets bedömning av X Xs tidigare utbildning. Högskoleverket konstaterar dessutom att universitetet i beslutet om tillgodoräknande daterat den 6 april 2004 lämnat en överklagandehänvisning.

Stödåtgärder vid begränsning av antalet omprov

Av 6 kap. 11 a § högskoleförordningen framgår att om en högskola begränsar det antal tillfällen som en student får genomgå prov för att få godkänt resultat på en kurs eller del av en kurs, skall antalet tillfällen bestämmas till minst fem. Av 11 b § samma kapitel framgår att en student, som utan godkänt resultat har genomgått två prov för en kurs eller del av kurs, har rätt att få en annan examinator utsedd, om inte särskilda skäl talar mot det. Dessa bestämmelser trädde i kraft i januari 2005, dvs. efter det att X X började på läkarutbildningen 2004. Universitetet hade redan i aktuell utbildningsplan föreskrivit

att antalet prov var begränsat till sammanlagt högst fem och att en student i vissa fall kunde begära att få byta examinator.

Frågan om stödåtgärder är inte reglerad i högskolebestämmelserna.

Att vägra en student fler provtillfällen på en kurs innebär normalt att studenten måste avbryta sin utbildning. I Högskoleverkets rapport Rättssäker examination, 1998:39 R, s. 69–70, understryker verket därför att lärosätena bör erbjuda studenter stödåtgärder för att i möjligaste mån förhindra att de p.g.a. begränsning av antalet provtillfällen tvingas att avbryta sin utbildning. Vidare anser verket att det är viktigt att rutiner finns för att ”fånga upp” de studenter som riskerar att förlora sin rätt att delta på viss kurs.

I läkarprogrammets utbildningsplan anges att om en student underkänts två gånger i samma moment skall examinator i samarbete med studievägledare diskutera stödåtgärder och förutsättningar för förnyat prov tillsammans med studenten. Inför femte och sista provtillfället skall examinator när studenten anmäler sig till provet meddela programstudierektor.

Universitetet har uppgett att X X som stödjande åtgärder erbjöds att få stödundervisning, delta i skivastuga och flyttas ner i studierna till termin tre för att kunna klara av studiesituationen. Frågan är om en sådan ändring av studiegången som att flyttas ner flera terminer, kan anses vara en stödåtgärd.

Enligt Högskoleverkets mening är förutsättningen för att en åtgärd kan anses utgöra ett stöd att studenten har blivit informerad, förstått och samtyckt till åtgärden. Det gäller även en möjlighet, som i detta fall, att få läsa de terminer som man tidigare fått tillgodoräkna sig. Ställningstagandet skall ses mot bakgrund av att alternativet till en sådan åtgärd är att studenten vid ett eventuellt underkännande riskerar att få avbryta studierna helt.

Universitetet har självt gjort reflektionen att anmälan tyder på att X X inte var helt införstådd med vad som gällde. Högskoleverket kan konstatera att det är ostridigt att X X blivit underkänd i sin examination och att flera möten hållits med anledning av hennes studiesituation samt att en individuell studieplan upprättades i juni 2005. Redan i januari 2005 började X X dock sina studier på termin tre. Högskoleverket anser därför att det hade varit lämpligt att på ett tidigare stadium ha dokumenterat beslutet om en individuell studieplan. Måhända hade också en skriftlig underrättelse till X X med information om begränsning av antalet tentamenstillfällen tillsammans med ett klagörande om att hon hade möjlighet att, om hon så önskade, tentera ytterligare en gång med den konsekvens som det hade fört med sig vid ett eventuellt underkännande – minimerat risken för missförstånd. Verket utgår ifrån att universitetet har beaktat bestämmelserna om möjlighet till byte av examinator.

Sammanfattningsvis finner Högskoleverket att Linköpings universitet vidtagit flera åtgärder i sitt försök att stödja X X att klara av studierna på läkarprogrammet. Det har vidare inte framkommit att universitetet vid sin handläggning av ärendet brutit mot några bestämmelser.

Med dessa besked avslutas ärendet.
På Högskoleverkets vägnar

Teresa Edelman
Verksjurist

Caroline Cruz
Föredragande verksjurist

Kopia till
N N